

प्रलयन नं. ६७ गाथा - १४ ता. २४-८-७८ गुडवार, श्रावण वद-६ सं. २५०४

श्री समयसार गाथा १४.

पांय बोल पहेले लिया है विस्तार अत्मी आयेगा. के आ आत्मा बद्धस्पृष्ट अेक समयकी पर्यायमें रागका संबंध दिखते है, और पर्यायमें अनेकता षट्गुणहानिवृद्धि आदि पर्यायमें दिखते है. और दर्शन ज्ञान यारित्रका भेद भी दिखते है पर्यायदृष्टिसे, अे सब अभूतार्थ है. अे कायम रहेनेकी यीज नहीं. समयमें आया ? शिष्ये प्रश्न किया है के अे जैसा उपर कहा, आपे आत्माको अबद्धस्पृष्ट, अनन्य, सामान्य स्वरूप कहा गुणभेदकी विशेषताय जिसमें नहीं, पर्याय जिसमें नहीं और अेकीला यैतन्यद्रव्य जे ज्ञायकस्वरूप भगवान पूर्णआनंद प्रभु उसको तमे आत्मा कहा तो आ बद्धस्पृष्टआदि भाव है ने ? पर्यायमें राग आदिका ने पर्यायका भेद है ने ? ते अैसा उपर कहा वैसा आत्माकी अनुभूति कैसे हो सकती है. आहाहा ! अैसी यीज है ने पर्यायमें राग आदि है, भेद है, अेक समयनी वात है डॉ. तो अैसे होने पर आत्माकी अनुभूति कैसे होती है ? आहाहा !

भगवान आत्मा पूर्णानंद स्वरूपका अनुभव, आनंदका वेदन, आहाहा... सम्यग्दर्शनमें अनुभूति होती है. सम्यग्दर्शनमें त्रिकाणी ज्ञायक स्वरूपको अनुसरीने अनुभूति होती है. उसमें सम्यग्दर्शनकी प्रतीत भी उसीमें होती है. और उसमें अनुभूतिमें अतीन्द्रिय आनंदका स्वाद भी आता है. आहाहाहा ! सम्यग्दर्शन होने पर पूर्णानंद स्वरूप तरङ्क जूकावसे पर्यायमें अनुभव सम्यग्दर्शन अने आनंदका स्वाद आता है अे कैसे ? बद्ध आदि है ने ? अेक समयकी रागादि पर्यायके संबंधमें है ने ? और गुण भेद है ने ? जीणी वात है प्रभु ! आहाहा !

तो कहते है आचार्य के अे अबद्धस्पृष्टआदि भाव अभूतार्थ है. आहाहा ! अेक समयकी अवस्थामें राग ने रागका संबंध अने भेद, अेक समयकी अवस्था तो, अे तो अभूतार्थ है

कायम रहेनेकी यीज नहीं. समजमें आया ? आहाहा ! कायम रहेनेकी अे यीज नहीं ते अलूतार्थ है, तो उससे रहित आत्माका अनुभव हो सकता है. जीषी वात छे भाए ! प्रथम सम्यग्दर्शन उत्पन्न होनेकी बात है. आ यौदमी गाथा सम्यग्दर्शनकी है. पंढरमी गाथा सम्यग्ज्ञानकी है. आहाहा ! सोणमी दर्शन ज्ञान यारित्र तीनोंकी है.

अर्हीया दर्शनकी सम्यग्दर्शनकी बात है, तो शिष्ये प्रश्न किया के आपे कहा अे मेरे लक्षमें आया, उपर कहा हुवा ऐसा शब्द आया ने ? के आत्मा अबद्धस्पृष्ट है, अनन्य है, अलेद है, पर्यायकी अनेकतासे अे त्मिन्न है, आहाहाहा... जैसे आप कहे अे प्यालमें आया, पण वो अबद्धस्पृष्ट आदि भाव तो है, तो ऐसा आत्माका अनुभव सम्यग्दर्शन अनुभूति कैसे होती है ? आहाहाहा ! तो कहेते है के आ अबद्धस्पृष्ट आदि भाव अलूतार्थ (है), कायम रहेनेकी यीज नहीं. आहाहा ! अेक समयकी पर्यायका रागका संबंध है. अे कायम रहेनेकी यीज नहीं. दर्शन ज्ञान यारित्रका जे लेद करते है, अे ली पर्यायदृष्टिसे लेद करते है, अे कायम रहेनेकी यीज नहीं. आहाहाहा ! समजमें आया ? वो कारणे अनुभूति हो सकती है, है ने, हें ?

एसलिये ये अनुभूति हो सकती है. आहाहा... तो शुं क्या कहा ? के पर्यायमें जो दया, दान, व्रत, आदिका विकल्प है व्यवहार, उसका संबंध अेक समयका संबंध है, वो कोए कायम रहेनेकी यीज नहीं. आहा ! समजमें आया ? वो कारणे अलूतार्थ नाम कायम रहेनेकी यीज नहीं, अे कारणे उससे दृष्टि छोडकर त्रिकाणी भगवान और सचियदानंद प्रभु, निर्विकल्प आनंदकंद प्रभु उसका अनुभव सम्यग्दर्शन हो सकता है. आहाहा ! आवी वात छे. आ लोको कहेते है ने के व्यवहार, व्यवहारसे निश्चय प्राप्ति होती है. सब मिथ्यादृष्टि है. जीषी वात है प्रभु !

व्यवहार तो राग है, राग अे अलूतार्थ है, अे लूतार्थ प्राप्तिमें अे अलूतार्थ कारण कैसे होता है ? पंडितज ! तमे तो जबर है ने तुमको तो, उसने तो टीका किया है. आहा ! जैनतत्त्व भीमांसा बनाया बडा अरुण. आहाहाहा ! आ कोए पंडिताए की यीज नहीं. पंडिताए ज्ञानपणा बहोत है. अगियार अंगका ने ऐसा ने जैसा ने, अे कोए पंडिताएकी यीज नहीं. आ तो अंतर पंडिताएकी यीज है, सम्यग्दृष्टिको पंडित कहेते है. क्या ? (श्रोता:- अंदरकी पंडिताए और बहार पंडिताए वही पंडिताए है) अे बहारकी पंडिताए ली पंडितमें रह गया, आत्मामें न आया. बराबर पूछते है पूछते है तो जरा. जैसे तो अगियार अंग प्रभु अनंत बैर किया. समजमें आया ?

यमनियम संजम आप कियो, पुनि त्याग विराग अथाग लखो;
 वनवास लियो मुज भौन रहो, दंड आसन पन्न लगाए दियो. १
 मन पौन निरोध स्वबोध कियो, हठजोग प्रयोग सुतार भयो;
 जप लेद जपे तप त्यौंहि तपे, उरसेंहि उदासी लही सबपे. २
 सब शास्त्रनके नय धारि हिये, मत मंडन भंडन लेद लिये;
 वह साधन बार अनंत कियो, तदपि कछु हाथ हजु न पर्यो. ३

श्रीमद् ! श्रीमद् राजयंद्र, था तो गुजराती सम्यग्दृष्टि था, आत्मज्ञानी हुआ था. पीछे आ हिन्दीमें बनाया उसने है तो गुजराती वाणीया. समजमें आया ? प्रभु ! यम नियम, यम नाम पंचमहाव्रत नियम नाम अनेक जातना अभिग्रह. यम नियम संयम छन्द्रीयका दमन किया,

જાવજીવ બાળબ્રહ્મચારી રહા, આહા ! એસી ક્રિયા પ્રભુ અનંત બૈર ક્રિયા છે. યમ, નિયમ, સંયમ આપ ક્રિયો. પુનિ ત્યાગ વૈરાગ્ય અથાગ લિયો, જેને એક ટુકડા કપડા ભી ન રહે, એસા ત્યાગ ક્રિયા, ત્યાગ વૈરાગ્ય ઉદાસ હો ગયા પરસે. પણ વો ચીજ, અપની ચીજ કયા છે ઉસકી તરફકી દૈષ્ટિ નહીં. આહાહા ! એ ત્યાગ વૈરાગ્ય અથાગ લિયો, મન પૌન નિરોધ, શ્વાસોશ્વાસકો નિરોધ કરકે, જાણે મેં આત્મધ્યાન કરતા હું, એસા ભી અનંત બૈર ક્રિયા. વો કોઈ ચીજ નહીં, વહ સાધન વાર અનંત ક્રિયો, અબ (ક્યોં ન) વિચારત છે. (મનસે કછુ ઔર રહા ઉન સાધનસે) તબસે, કી ઉન સાધનસે ભિન્ન કોઈ હર બાત છે. એ સાધન બાધન છે નહીં. આહાહાહાહાહા !

એ આંહી કહેતે છે કિ પાંચ ભાવ જો પર્યાયમેં દિખતેં છે, એ કાયમ ટીકનેકી ચીજ નહીં, માટે એ ઉપરસે દૈષ્ટિ ઉઠાકર, પર્યાયદૈષ્ટિ ઉઠાકર, વ્યવહાર દૈષ્ટિ ઉઠાકર, ત્રિકાળી જ્ઞાયક આનંદકંદ પ્રભુ અતીન્દ્રિય આનંદકા દળ, સામાન્ય જે ધ્રુવ એ ઉપર દૈષ્ટિ લગા દે. આહાહાહા... તો તેરે અનુભૂતિ હોગા, આનંદકા સ્વાદ આયેગા. આહાહાહાહાહા !

સમ્યગ્દર્શન હોતે હી જિતની સંખ્યામેં ગુણ છે આત્મામેં, ત્રણ કાળકા સમયસે ભી અનંત ગુણા આકાશકા પ્રદેશ છે. આકાશકા પ્રદેશ અપાર અપાર અપાર અપાર અપાર ઉસસે અનંત ગુણા એક આત્મામેં ગુણ છે. આકાશકા પ્રદેશકી સંખ્યા કરતે જિસકા પાર નહીં ક્યાંય, અંત નહીં, અંત નહીં, અંત નહીં, અંત નહીં ઇસકા જે પ્રદેશ છે આકાશકા ઉસસે અનંત ગુણા તો એક જીવમેં ગુણ છે. આહાહાહા ! એસે ગુણ હોને પર ભી ગુણી અને ગુણકા ભેદ ભી નાશવાન છે, આહા... અભૂતાર્થ છે, ઝીણી વાત છે પ્રભુ ! વાત અત્યારે તો બહોત ગરબડે ચડી ગઈ છે, અત્યારે તો પંડિત લોકો ને બધા એસે વ્યવહાર કરતે (કરતે) નિશ્ચય પ્રાપ્ત હોતા છે, ભાઈ એમ નથી પ્રભુ ! અંતરમેં શુદ્ધ ચૈતન્યધન પ્રભુ ! અનંત ગુણકા પિંડ, ઉસકા અનુભવ કરનેમેં પરકી કોઈ અપેક્ષા છે નહીં. વ્યવહાર અને રાગકી અપેક્ષા નહીં, એસા સમ્યગ્દર્શન પરકી અપેક્ષા બિના સ્વકા આશ્રયસે ઉત્પન્ન હોતા છે. સમજમેં આયા ? આ બાત છે ભગવાન ! શું કહીએ ? આહાહા !

એ કહેતે (છે) અનુભૂતિ હો સકતી છે. આહાહા ! એક સમયકી પર્યાય છે, અભૂતાર્થ છે. કાયમ ટીકનેકી ચીજ નહીં. વ્યવહાર રત્નત્રય છે, વો ભી એક સમયકી ચીજ વિકૃત છે, એ કાયમ ટીકને-રહેનેકી ચીજ નહીં. આહાહાહાહા... તો કાયમ ટીકનેકી ચીજ છે ભૂતાર્થ ! એ અભૂતાર્થ ઉપરસે દૈષ્ટિ ઉઠાકર ભૂતાર્થ ત્રિકાળી જ્ઞાયકમાં દૈષ્ટિ લગા દે, તેરે આનંદકા સ્વાદ આયેગા, તેરે સમ્યગ્દર્શન હોગા ઔર જિતની સંખ્યામેં ગુણ છે એ સબ ગુણકી અંશ-અંશ વ્યક્તતા વેદનમેં આયેગી, જિતની સંખ્યામેં ગુણ છે અનંત અનંત અનંત અનંત અનંત અનંત જેમાં અનંતના ગુણની સંખ્યામાં આ છેલ્લો આખિરકા છે, એસા કોઈ અંત નહીં. આહાહાહાહા ! એ સબ ગુણકા વો તરફ દૈષ્ટિ દેનેસે પર્યાય દૈષ્ટિકો છોડકર આહાહાહા... અંતર્મુખ દૈષ્ટિ કરનેસે ઉસમેં કોઈ અપેક્ષા પરકી છે હી નહીં. વ્યવહારસે ભિન્ન પડના છે તો પર વ્યવહારકી અપેક્ષા રખકર અંદર જા સકે ? એસી ચીજ છે નહીં. વસ્તુ એસી છે નહીં. સમજમેં આયા ? આહાહાહા ! એ અહીંયા કહેતે છે.

અનુભૂતિ હો સકતી છે, અભૂતાર્થ વો ચીજ છે પર્યાય એક સમયકી, ભેદ છે અરે રાગ આદિ ભી વિકૃત અવસ્થા એક સમયકી છે, એ કાયમ ટીકનેકી ચીજ નહીં. વો માટે ઉસકે ઉપરસે દૃષ્ટિ ઉકા દે. આહાહા ! ઓર ભૂતાર્થ એક સમયમેં ત્રિકાળી જ્ઞાયકભાવ અનંત ગુણકા એકરૂપ ઉસકી દૃષ્ટિ કરનેસે જ્ઞાનકી આનંદકી સ્વભાવકી અનુભૂતિ હોગી, ઉસકા નામ સમ્યદર્શન છે. આહાહાહા ! સત્યદર્શન એ છે - સમ્યક્ નામ સત્ય દર્શન - સત્ય નામ પૂર્ણાનંદ સત્યાર્થ, ભૂતાર્થ, ભૂતાર્થ ભગવાન સત્યાર્થ સાહેબ પ્રભુ પોતે અનંત ગુણકા સાહેબા, ઉસકી દૃષ્ટિ અનુભવ કરનેસે, આહાહાહા... જિતની સંખ્યામેં ગુણ છે એ સબકા પર્યાયમેં એક અંશ વ્યક્તકા અનુભવ હુઆ. આહાહાહાહા... આવી વાત છે !

આ તો નિવૃત્તિ લઈને આ કામ કરે ત્યારે બને, બાકી તો પ્રવૃત્તિ કરી કરીને મરી ગયો છે અનંત કાળથી. (શ્રોતા:- મરી ક્યાં ગયો છે જીવતો તો છે) છે, ક્યા ? અરે જીવતો 'તો એને કહીએ પ્રભુ ! જ્ઞાયક જીવતર શક્તિ છે ને ઉસમેં ? જીવતર શક્તિમેં જીવન છે, વો સમયસારકી દૂસરી ગાથામેં લિયા કે "જીવો ચરિતદંસણણાણકિયો, તો એ જીવોમાંથી જીવત્વ શક્તિ નિકાલી છે. અમૃતચંદ્રઆચાર્ય ૪૭ શક્તિયાં નિકાલી છે ગુણ, છે તો અનંત પણ કહ સકે કિતના તો ૪૭ લિયા છે, ઉસમેં જીવતર શક્તિમેં અનંત જ્ઞાન દર્શન ચારિત્ર આનંદ ને સત્તા એ ભાવપ્રાણસે આત્મા જીતા છે ત્રિકાળમેં, એસા જીવતરસે જીનેવાલા પ્રભુ, ઉસકો રાગસે મેં જીતા હું, ઓર પુણ્યસે મેરે લાભ હોગા. એ ચૈતન્યકા જીવનકા એણે નાશ કર દિયા છે, ચૈતન્યકા પૂર્ણાનંદકા નાથકા અનાદર કરકે હિંસા કિયા ઉસને. યુગલજી ! ઝીણી વાત છે. આહાહાહાહા !

હિંસાકા અર્થ ? જેસા અસ્તિત્વ છે, ઇતના અસ્તિત્વ ન માનના અને એ દૂસરી રીતે માનના એ સ્વભાવ નહીં છે. એસા (માનના) એ હિંસા છે. એ ક્યા કહા એ ? ભગવાન પૂર્ણાનંદ અનંત જ્ઞાન, દર્શન, આનંદ શુદ્ધ ચૈતન્ય ઘનસે જે ટીક રહા છે, જીવતા છે, ટીક રહા છે, ઉસકો રાગસે લાભ હોગા, પુણ્યસે લાભ હોગા, વ્યવહારસે હોગા, તો એ વસ્તુકા ઉસને હિંસા કર દિયા છે. જે સ્વતંત્ર વસ્તુ છે એ પરસે લાભ હોગા, એ વસ્તુકા જીવતરકા જીવન ટીકતા છે ટીક રહા છે ઉસકો નહીં છે એસા કહે દિયા. દૂસરી ભાષાએ લઈએ તો જો રાગાદિ વિકલ્પ આતા છે. ઉસકા જિસકો પ્રેમ છે ઉસકો ત્રિકાળી જ્ઞાયક પ્રત્યે દ્વેષ છે, ક્રોધ છે. સમજમેં આયા ? જિસકો વ્યવહાર પર્યાય ઉપર પ્રેમ છે. આહાહાહાહા... ગજબ વાત છે બાપા ! એ મારગડા પ્રભુના અલૌકિક છે. આહાહા !

એક સમયકી પર્યાય ને દયા, દાન, વ્રત આદિકા વિકલ્પ ઉસકા જિસકો પ્રેમ છે ઉસકો આ ભગવાન આત્મા પ્રત્યે ક્રોધ છે ને દ્વેષ છે. ક્યોંકિ દ્વેષકા દો ભાગ ક્રોધ અને માન, રાગકા દો ભાગ માયા ને લોભ, તો જિસકો આત્મા પ્રત્યે અભાવ છે, અને રાગ પ્રત્યેકા ભાવ છે, ઉસકા સ્વભાવ પ્રત્યે દ્વેષ અને ક્રોધ છે. આહાહાહા !

જિસને રાગ પ્રત્યે મૈત્રી બાંધી, ઉસને સ્વભાવ પ્રત્યેકી મૈત્રી છોડ દિયા. આહાહાહા ! આ નાની ઉંમરમાં છોકરા અમે રમતા ત્યારે કહેતા કઢી, એમ કરતા કાંઈક આમ, ખબર છે ને ? મિત્રો હોય ને બધા મિત્રો એની સાથે અણબનાવ કરવો હોય, કઢી તારી હારે કઢી જા. એવું કરતા નાની ઉંમરની વાત છે. તમારે કાંઈક હશે ખરું હિન્દીમાં, કઢી કરતે થે ને કઢી અને આ તો

આમ આમ કઢી હમારે કરતે થે. એમ જિસને પર્યાયમેં ને રાગ પ્રત્યે પ્રેમ ક્રિયા ઉસને સ્વભાવ પ્રત્યે શું કીધી છે તમારી ? (એ કઢી કર દિયા.) આહાહા ! અને જિસને સ્વભાવ પ્રત્યે પ્રેમ ક્રિયા ઉસકા પ્રેમ પર્યાય ને રાગ પ્રત્યે કઢી કર દિયા કે જાવ તુમે નહીં. સમજમેં આયા ? આ તો બાળપણમેં હમ કહેતે થે ને, ઉસકા સમાધાન યે આયા.

ઇસ બાતકો દેષ્ટાંતસે પ્રગટ કરતે હૈ. જૈસે દેષ્ટાંત પહેલે દેતે હૈ, કમલિનીકે પત્ર, કમલિનીકે વેલ હોતી હૈ ને ઉસમેં પત્ર હોતા હૈ લુખા લુખા પત્ર. કમલીનીકા પત્ર જળમેં ડુબા હુઆ હો. પાણીમેં અંદર ડુબા હુઆ, દેખનેસે ઉસકા જળસે સ્પર્શિત હોને પર, સ્પર્શિતકા અર્થ તો ઐસા હૈ, નિમિત્ત નિમિત્ત સંબંધ હો ગયા ઇતના, બાકી તો જળ, જો એ કમળ જો હૈ ફૂલ, એક પર્યાય દૂસરી પર્યાયકો છૂતે નહીં. કભી (ભી) આત્મા, અપના ગુણ ને પર્યાયકો ચૂંબતે હૈ ત્રીજી ગાથામેં હૈ. અપના ધર્મ જો ગુણ ને પર્યાયકો ચૂંબતે હૈ પણ પરદ્રવ્યકી પર્યાયકો કભી ચૂંબતે નહીં, છૂતે નહીં, સ્પર્શ કરતે નહીં. ત્રીજી ગાથા “ એયત્તણિચ્છયગદો સમઓ સવ્વત્થ સુંદરો લોગે ”. સમજમેં આયા ? પણ અહીંયા તો નિમિત્ત નિમિત્ત સંબંધ કહેકર, સમજમેં આયા ? એ ઉસકા જળસે સ્પર્શિત હોનેરૂપ એટલે અંદર ડુબ્યું છે ને એ અપેક્ષા, અંદર આમ પાણીમેં દિખતે હૈ ને, બીચમેં આમ પાણીમેં અંદર હૈ, ઐસે દિખતે હૈ, પાણીમેં હૈ નહીં હૈ તો અપનેમેં એ, પણ પાણીકા સંયોગમેં કમળ ઉસકો દિખતે હૈ તો સ્પર્શિત હોને પર, અવસ્થાસે અનુભવ કરનેપર જળસે સ્પર્શિત હોના નિમિત્ત, નિમિત્ત સંબંધસે એ ભૂતાર્થ હૈ. એ ડૂબા હુઆ હૈ એ વર્તમાન પર્યાયદેષ્ટિસે દેખનેસે હૈ, ઇતની બાત. હૈ ?

“ તથાપિ ” તોપણ ઐસા હોને પર ભી વોહી સમયમેં, આહાહા... આ તો મંત્રો છે. સંતોની વાણી દિગંબર સંતોની વાણી એટલે, ગજબ વાત હૈ ભાઈ ! એ કોઈ પઢી જાય ને ભાણી જાય માટે સમજાય જાય એ વાત હૈ નહીં. અલૌકિક બાત હૈ. આહાહા ! કહેતે હૈ, એ જળમેં કમળ ડૂબા હુઆ દેખને પર ભી, ઉસકા કમળકા સ્વભાવ દેખનેસે, આહા...હૈ ! જળસે કિંચિત્ માત્ર ભી ન સ્પર્શિત હોને યોગ્ય. ઇસકી રૂંવાટી ઐસી હોતી હૈ, રૂંવાટી સમજે ? પત્ર, લુખા-લુખા ઝીણી ઝીણી લુખી પાણી છુયા હી નહીં ઉસકો, ઊંચે કરનેસે પાણીકા બિંદુ અડયા નહીં ઇસકો, ઉસકી રૂંવાટી સમજાય ? રૂંવાટી કહેતે હૈ. ઝીણી ઝીણી બહોત કોરી, બહુ લુખી હોતી હૈ. પાણીથી ઊંચુ આમ કરો તો પાણીકા એક અંશ ભી અંદર નહીં આતા. આહાહા ! આ તો હજી દેષ્ટાંત હૈ હોં. તથાપિ જળસે કિંચિત્ નહીં સ્પર્શતે. કમલિની પત્રકે સ્વભાવ, જોયું ? કમલિનીના પત્રનો સ્વભાવ, વેલના પત્રનો સ્વભાવ લુખા લુખા તદ્દન કોરા, ઐસે સ્વભાવકે સમીપ જાનેપર, સ્વભાવ ઉપર દેષ્ટિ દેનેસે, આહાહા... અનુભવ કરને પર જળસે સ્પર્શિત હોના જૂઠા હૈ. જળસે છૂયા હુઆ નિમિત્ત નિમિત્ત સંબંધ યે જૂઠા હૈ. આહાહાહા !

ઇસી પ્રકાર એ તો દેષ્ટાંત હુઆ. હવે સિદ્ધાંત અનાદિકાળસે બંધે હુએ આત્માકા રાગકા ઔર કર્મકા નિમિત્ત નિમિત્ત સંબંધસે દેખો તો, પર્યાયમેં અનાદિ કાળસે બંધા હુઆ આહાહા... આત્માકા પુદ્ગલ કર્મોસે બંધન સ્પર્શિત હોનેરૂપ, અવસ્થાસે અનુભવ કરનેપર પર્યાયકા નિમિત્ત નિમિત્ત સંબંધસે દેખને પર જાણે નિમિત્ત હૈ એ નૈમિત્તિક કે સાથ જોડા હુઆ હૈ, ઐસે દેખનેમેં આતા હૈ. સમજમેં આયા ? અથવા વો નિમિત્ત હૈ એ આંહી નૈમિત્તિક પર્યાય સાથ જોડા

હુઆ હૈ ઐસા દિખનેમેં વ્યવહારનયસે આતા હૈ, નિશ્ચયસે હૈ નહીં. આહાહાહાહા ! આવી વાત છે. હજી તો સમ્યઁર્શનકે કાળમેં કૈસી ચીજ હોતી હૈ એ બાત કહેતે હૈ. આહાહાહા !

અનાદિ કાળસે અનુભવ કરને પર બદ્ધસ્પૃષ્ટ હૈ, તો ભી પુદ્ગલસે તથાપિ ઐસા હોને પર ભી પુદ્ગલસે કિંચિત્માત્ર ભી સ્પર્શ ન હોનેસે, રાગકી સાથ દ્રવ્યસ્વભાવ કિંચિત્ છુયા નહીં. આહાહાહા ! જો દ્રવ્ય સ્વભાવ હૈ એ તો ત્રિકાળ નિરાવરણ હૈ. ઔર અશુદ્ધતા રહિત હૈ, ઔર કમી ઉસમેં નહીં, ઉણપ નહીં ઉણપ કમી (નહીં) એ તો પરિપૂર્ણ જ્ઞાયક આનંદકંદ ધ્રુવ પડા હૈ આખા. આહાહાહા ! આ તો અભ્યાસ થોડા જોઇએ, આ તો કોલેજ હૈ, થોડા અભ્યાસ હોય પીછે આ સમજમેં આતા હૈ. ઐસી ચીજ હૈ. આહાહા ! પુદ્ગલ કિંચિત્ ભી સ્પર્શ નહીં ઉન્હેં, રાગકી સાથ જરી ભી ઉસકા દ્રવ્યસ્વભાવ છુયા નહીં. આહાહા ! ભગવાન દ્રવ્ય સ્વભાવ ઉસકો રાગકી સાથ નિમિત્ત નિમિત્ત સંબંધ બિલકુલ હૈ નહીં. હૈં ?

(શ્રોતા:- એ તો ત્રિકાળી સ્વભાવની વાત છે પર્યાયમાં તો છે) કહા ને પર્યાયમેં થા પણ પર્યાયમેં હૈ એ દૈષ્ટિ છોડ દે, ક્યોંકિ એ અભૂતાર્થ હૈ, કાયમ રહેનેકી ચીજ નહીં, ઉસકી દૈષ્ટિસે દ્રવ્ય સ્વભાવકા અનુભવ નહીં હોતા. પર્યાય દૈષ્ટિસે આત્માકા સમ્યઁર્શન નહીં હોતા. આહાહાહાહા ! એવી વાત છે ભાઈ ! શું થાય ? અત્યારે તો ગરબડ ગરબડ ઓલા પંડિતો ને મોટા મોટા સાધુઓ કહે બસ વ્યવહાર કરો વ્યવહારસે નિશ્ચય હો જાયેગા. રાગ ક્રિયા કરો નિશ્ચય હો જાયેગા. બિલકુલ જૂઠ, મિથ્યાત્વ હૈ.

એય, આ બધા કૃષિ પંડિત એ સંસારના શેઠીયાઓ ન્યાં ને ન્યાં ઘૂસ ગયા હૈ. નિવૃત્તિ લેતા નહીં હૈ. આહાહા ! (શ્રોતા:- આપ ઉસકો દ્રવ્યકા પંડિત બના દો.) કૃષિ પંડિત હૈ ને કહેતે હૈ. આહાહા ! અહીંયા તો અંદર ખેડ કરે, કર્મ કૃષે સો કૃષ્ણ કહીએ. જો રાગકો નાશ કર દે ઔર અપની ચીજકો ખેતરકે સમ્યઁર્શનને કે હલાણ કરકે ખેડે ઉસકો કૃષ્ણ અને ઉસકો કૃષિ કહેતે હૈ. આહાહા ! રાગકા પુણ્યકા વિકલ્પકી કૃષિ છોડકર, ઋષભકુમારજી ? અંતર જ્ઞાયક ચિદાનંદ પરમાત્મ આનંદનો નાથ પ્રભુ પૂર્ણ આનંદનો દળ અતીન્દ્રિય આનંદનો પિંડ, જેમ પચાસ મણની જેમ બરફની પાટ હોતી હૈ, પચાસ મણકી બરફકી પાટ મુંબઈમેં બહોત હોતી હૈ, ઐસે ભગવાન આનંદ ને શીતળતાની પાટ પૂર્ણ હૈ અંદર. આહાહાહા ! ઉસકા અનુભવ કરને પર એ સબ વ્યવહાર આદિ પર્યાય સબ અભૂતાર્થ હૈ. આહાહાહા ! ઝીણી વાત છે ભાઈ !

કોઈ દિ' કર્યુ નથી, અનંત વાર નવમી ઐવૈયકે દ્રવ્યલિંગ ધારણ, “મુનિવ્રત ધાર અનંત બૈર ઐવૈયક ઉપજાયો પણ આતમજ્ઞાન બિન લેસ સુખ ન પાયો.” એ પંચમહાવ્રત અઠયાવીસ મૂળગુણ દુઃખ હૈ, રાગ હૈ, આસ્રવ હૈ, દુઃખ હૈ, ઝેર હૈ, (શ્રોતા:- પાપ છે.) હા, એ આંહી-આંહી વો તો ચલતી હૈ બાત યહાં, ઐસા ઝેરકા પ્યાલા તો અનંત બૈર પીયા. આહાહા... મહાવ્રત લિયા, પંચમહાવ્રત મૂળગુણ નગ્ન દિગંબર જંગલમેં, (બસે) આહાહા... ઉસમેં કયા હુઆ ?

અત્યારે તો ઠીક અત્યારે તો બિચારા ! વ્યકિતગતની કાંઈ નહીં. તત્ત્વની વાત છે અહીંયા તો વસ્તુ સ્થિતિ ઐસી હૈ આ તો. ભગવાન આત્મા અપના પરકા કિંચિત્ સંબંધ નહીં, નિમિત્ત નિમિત્ત સંબંધ ભી નહીં, એ તો પર્યાય સાથે નિમિત્ત નિમિત્ત સંબંધ હૈ, રાગકા-કર્મકા નિમિત્તકા સંબંધ, એક સમયકી પર્યાયકે સાથ એ નિમિત્ત ને નૈમિત્તિક સંબંધ હૈ, વસ્તુમેં કોઈ નિમિત્ત

નૈમિત્તિક સંબંધ હૈ હી નહીં. આહાહાહાહા ! સમજમેં આયા ?

એ કિંચિત્ માત્ર સ્પર્શિત ન હોતે હુએ, ઓહો ! ભગવાન દ્રવ્ય સ્વભાવ ! અનાવરણ સ્વભાવ ! આહાહાહાહા ! આવરણ રહિત, અશુદ્ધતા રહિત, પર્યાય રહિત આહાહાહા... એસા આત્માકા સ્વભાવ, એ અપને, પરસે ન હોને યોગ્ય આત્મસ્વભાવકે સમીપ જાકર, એ કયા કહેતે હૈ ? રાગકા પ્રેમમેં આત્મસ્વભાવસે દૂર હોતા હૈ, યાહે તો વ્યવહારરત્નત્રયકા દેવ ગુરુ ધર્મકી શ્રદ્ધાકા એ ભી રાગ, અને એ રાગમેં જબ પ્રેમ હૈ તબ આત્માસે દૂર વર્તતે હૈ. હવે એ રાગકા પ્રેમ છોડકર સ્વભાવકા સમીપ જાકર, જા અંદર, આહાહાહાહા... આવી વાત છે ભાઈ !

હૈ ? બંધને યોગ્ય પુદ્ગલ કિંચિત્ ભી સ્પર્શિત ન હોને યોગ્ય, કિંચિત્ ભી ન સ્પર્શને યોગ્ય. આહાહા ! રાગ આદિકા દયા, દાન, દેવ ગુરુ શાસ્ત્રકી શ્રદ્ધા, દેવગુરુકા જ્ઞાન અથવા અગિયાર અંગકા જ્ઞાન અને પંચમહાવ્રતકા પરિણામ એ સબ ભેદકો કિંચિત્ નહીં સ્પર્શતા હુઆ દ્રવ્ય. આહાહાહા... આવો મારગ વીતરાગમય, ત્રણ લોકના નાથ, ઇન્દ્રો જેને સાંભળવા આવે એક ભવતારી ઇન્દ્ર શકેન્દ્ર, એક ભવતારી હૈ, ઊર લાખ વૈમાનનો સ્વામી છે. એક ભવતારી શાસ્ત્રમાં પાઠ હૈ એક ભવતારી, મનુષ્ય હોકર મોક્ષ જાનેવાલા હૈ. એની ઇન્દ્રાણિ કરોડોમાં એક ઇન્દ્રાણિ એસી હૈ. એ ભી એક ભવ કર મોક્ષ જાનેવાલી હૈ. એ એક ભવતારી ઇન્દ્ર- ઇન્દ્રાણિઓ અને મતિ ને શ્રુત ને અવધિજ્ઞાનવાળા ભગવાન (તીર્થંકરદેવ) પાસે સૂનને જાતે હૈ એ બાત કેસી હોગી ?

(શ્રોતા:- ભગવાનકે પાસ જાનેકી મહીમા હૈ ને) વિકલ્પ આયા હૈ એસા આતે હૈ ને સૂનનેકો, સૂનનેકો આતે હૈ કે નહીં ? ભગવાન પાસે જાતે હૈ, અભી ઇન્દ્ર ઇન્દ્રાણિ, ભગવાન બિરાજતે હૈ મહાવિદેહમેં, મનુષ્યક્ષેત્રમાં ૫૦૦ ધનુષ્ય દેહ ૨૦૦૦ હાથ ઊંચા, કરોડ પૂર્વકા આયુષ્ય, બિરાજતે હૈ (સીમંધરનાથ) યહાં જાતે હૈ, આહાહા ! ભાઈ ! એ તો ધર્મ કથા કેસી હોગી ? આહા ! એ અવધિજ્ઞાની ઇન્દ્ર વો સૂનતે હૈ ચાર જ્ઞાનકા ધરનેવાલા ગણધર એ વાણી સૂનતે હૈ, આહા ! ભાઈ ! એ કોઈ અલૌકિક બાત હૈ. આહાહા ! કયા ? (શ્રોતા:- ભગવાન એ હી બાત કહેતે હૈ) એ આ કહેતે હૈ ભગવાન ! આ સંતો આડતીયા હોકર સર્વજ્ઞકા માલ જગતકો બતાતે હૈ. આહાહા !

બદ્ધસ્પૃષ્ટ અસત્યાર્થ હૈ, હૈ ? આહા.. આત્મસ્વભાવકે, આત્મસ્વભાવ, આહાહા... આત્મ સ્વ-ભાવ, વો બદ્ધસ્પૃષ્ટ આદિ પર્યાય એ આત્મસ્વભાવ નહીં, આત્મ સ્વ-ભાવ આહાહા ! જો જ્ઞાયક આત્મા ઉસકા જ્ઞાયકસ્વભાવ, આહાહાહા... આનંદસ્વભાવ, શાંતસ્વભાવ, અક્રપાયસ્વભાવ, વીતરાગસ્વભાવ, નિર્વિકલ્પસ્વભાવ, સામાન્યસ્વભાવ, સદૃશસ્વભાવ, એકરૂપ રહેનેવાલા સ્વભાવ, આહાહા... એસા આત્મસ્વભાવકે, જે આત્મા જેમ નિત્ય હૈ એમ ઉસકા સ્વભાવ ભી નિત્ય કાયમ હૈ. આહાહા ! દ્રવ્ય જેમ નિત્ય હૈ તો ઉસકા સ્વભાવ ભી નિત્ય હૈ. આહાહાહાહા !

આત્મસ્વભાવકે સમીપ જાકર, અનુભવ કરને પર, આહાહાહા ! પૂર્ણ આનંદ પ્રભુ, ઉસકા સમીપ જાકર, રાગસે હકકર પર્યાયબુદ્ધિ છોડકર, દ્રવ્યબુદ્ધિમેં સમીપ જાકર, આહાહાહા... ભગવાનકો ભેટા કરનેકો સાથ સમીપ જાકર, અનુભવ કરને પર એ બંધ અને રાગ આદિ સંબંધ એ સબ જૂઠા હૈ, અભૂતાર્થ હૈ, હૈ ખરા હોં ! એ તો આ અપેક્ષાસે જૂઠા કહા. પર્યાય નહીં

ऐसा नहीं, પણ पर्याय त्रिकाणद्रव्यकी अपेक्षासे अभूतार्थ कहेनेमें आया है. पर्याय नहीं है
ऐसा माने तो तो वेदांत हो जाता है. समजमें आया ?

पण यहां पर्यायका लक्ष छोडकर त्रिकाणको (लक्षमें) लेकर पर्यायको अभूतार्थ कहेनेमें
आया है. है तो पर्याय है, और रागका संबंध भी पर्यायदृष्टिसे है, पण अनुभव स्वभाव
समीप जाना है, तब उसको छोडकर, आहाहाहाहा... शायक भगवान् पूर्णानंदका दण, शुद्ध
चैतन्यधन, द्रव्य स्वभाव, पर्यायबुद्धि छोडकर, द्रव्यबुद्धिमें समीप जाकर, आहाहाहाहाहा...
जुओ आ सम्यग्दर्शन आहा ! अे आत्मस्वभावके समीप जाकर, रागका प्रेममें ने पर्यायका
प्रेममें तो पर्यायमूढ जव, आत्मस्वभावसे दूर था. आहाहा ! और वो पर्यायका अंश है वो भी
बुद्धि छोडकर. “पर्यायमूढा पर समया” कहा. प्रवचनसार ज्ञेय अधिकार ८३ गाथा पहेली,
“पर्यायमूढा पर समया” तो अेक समयकी पर्यायमें भी जिसको रुचि है अे मूढ मिथ्यादृष्टि है.
आहाहा... अे बुद्धि छोडकर सम्यग्दर्शन पाना हो तो, सम्यक् नाम, सत्य दर्शन तो सत्य जे
पूर्णानंद प्रभु सत्य है उसकी प्रतीति ने अनुभव करने पर सम्यग्दर्शन होता है. आहाहा ! काम
बहु आकरुं बापा ! भाई ! जनम मरण रहित होनेकी यीज कोइ अलौकिक है. आहाहा !
गोटिकाज !

आ रीत है, पैसा बैसा भेगा करीने दानमां देना इलाशा माटे धर्म होता है अैसा कुछ
नहीं. मडिने पांच लाभ पेदा करे ने के बे लाभ आपो. अेटला बधा तो न आपे पण लाभ बे
लाभ आपे. तो अे तोय अेरणनी योरी ने सोयका दान. (श्रोता:- नथी आपता अे करतां तो
सारा ने) अे, ना. सारा बारा बिलकुल नहीं. (श्रोता:- योरी कहां है-कमाया है) है ? कोण
कमाया ? अे योरी है राग, रागको अपना मानना अे योर है मोक्ष अधिकारमें आता है, योर
है, गुनेगार है. राग शुभराग अे भेरा अे तो योर है, अपनी यीज नहीं तो उसको अपनी
मानना अे योर है. आहाहा ! मोक्ष अधिकारमां लिया है, अपराधी है, शुभराग अे जेर है,
विषकुंभ है, अैसा लिया है. मोक्ष अधिकार, शुभ राग- देव गुरु शास्त्रकी भक्तिका राग,
पंचमहाव्रतका राग, विष कुंभ है, जेरका घडा है. क्युं ? भगवान् अमृतका सागरसे विरुद्ध भाव
ये है. आहाहा !

अरे ! परम सत्य वात सूनेमें मिले नहीं, अे कहां सत्य तरफ जायेगा ? समजमें
आया ? देहका तो नाश होगा अेक समयमें, आहाहा ! ल्यो ओला शोभालाल है ने उसका
बहोत तबीयत नरम है हवे अे तो केटला करोडाधिपति छे, शोभालाल भगवान्दास. सीरीयस
है अेवुं काल कहेता 'ता भाई अमारै ऋषभकुमारज ! अैसी स्थिति तो देहनी स्थिति बापा !
अे राग ज्यां नाशवान है तो पछी शरीरकी बात तो करना क्या ? आहाहा ! अरे परमात्मा
तो अेम कहेते है के केवणज्ञानकी पर्याय भी नाशवान है, क्युंकी अेक समय रहेती है. आहाहाहा !
केवणज्ञान भी व्यवहारनयका विषय है, केवणज्ञानीको नहीं, नीये साधक जवको, अंश है ने ?
अे सद्भूत व्यवहारनयका विषय है, तो व्यवहार है अे अभूतार्थ है. आहाहा ! मारग बहु
बापा ! पण अभूतार्थका अर्थ अैसा नहीं अे पर्याय नहीं है अैसा नहीं, पण त्रिकाणका आश्रय
लेनेकी अपेक्षासे अेक समयकी यीजको अभूतार्थ नाशवान कहा है. पण नाशवान कहा है माटे

अे पर्याय है डी नईं औसा नईं. समजमें आया ? आहाहाहा !

अे कहेते है देभो, आत्मस्वभावके समीप, समीप, समीप आहाहाहा... जो पर्यायका प्रेम है, रागका प्रेम है अे अल्भूतार्थ है, उसको छोड दे लक्षमेंसे, और भगवान त्रिकाणी स्वभाव पडा है उसका समीप जा, जो दूर था वो नञ्क जा. आहाहाहा ! (श्रोता:- केटला माँल यालवुं पडे.) अेक समयमें गति डेरना पडे. कितना माँल अेम के यालना पडे ? अेक समयमें गति डेरना पडे डीधुं. वो आते है ने प्रज्ञाछीछी 'रत्नसात्' प्रज्ञाछीछीमां, अेम के अेक समयमें आते है प्रज्ञाछीछी १८१ कणश, है ? आ अे डी है ने समयसार है आ तो १८१ है देभो कणश केटलामें है ? १८१ कणश है.

आ तो डिन्टी, डिन्टी है, हा ४१४ पेज आया आया आया, अईं आया ४१४ देभो क्या कहेते है ? ४१४ पेज, "रत्नसात्" है, जुओ "रत्नसात्" शीघ्र, कणशटीकामें अेक समय लिया है, रत्नसात्, है ? आत्म-कर्म-उभयस्य सूक्ष्मे अन्तःसन्धिबन्धे अन्तःसंधिबन्धे "रत्नसात्" पडती है. अेक समयमें पडती है अेक समय आंही तो इञ्ज शीघ्र लिया, कणश टीकामें अेक समय लिया है. समजमें आया ? आ कणशटीका है ने ? आ 'रत्नसात्' जुओ.

"रत्नसात्" अति सूक्ष्मकालमें अेक समयमें पडते है, क्या कहा अे ? के राग ने पर्यायबुद्धि छोडकर स्वभाव सन्मुखमें जाना उसमें अेक समय लगता है. आहाहाहा ! पछी प्यालमें लले असंप्य समये आते है उसको, पण भेद पड जाता है ने स्वभावकी दृष्टि होती है तो अेक समयमें, समयांतर हो जाता है. आहाहाहा ! रत्नसात् लिया है, 'अेक समय' बस ! आहाहा ! जैसे अेक समयमें भेद आदि ने पर्याय आदि है तो उसको छोडकर द्रव्यके समीपमें जाना, अेक समयमें जाना है, आहाहाहा ! क्या कहा ? अेक समयकी पर्यायकी रुचि छोडकर, अेक समयमें द्रव्यके समीपमें जाना पडता है. आहाहाहा ! सूक्ष्म है भाँ ! सम्यग्दर्शन ने सम्यग्दर्शनका विषय कोँ अलौकिक चीज है.

अत्यारे तो सारी वात, दया करो ने आ करो, पडिमा लेलो धूनमें है नईं ने तारी पडिमा अगियार लेलो हवे रामञ्जभाँ तो कहेते है ओगणीस पडिमा है तो ओगणीस ले लेना, अेमां क्यां वस्तु है ? (श्रोता:- जेटली सायुं लागे अेटली लछ ल्ये) अगियार लछ लिया ने, अे लछ लिया ने, धूणय नईं ने इमणां कहेतो तो अेक जणो ओलो नईं ओलो कहेतो 'तो गुणधरलाल, गुणधरलाल कहेते है कि मेरेको पडिमा तो दिया पण मेरी पास तो आँ नईं है, कहेते है, लो पडिमा कहे. अेवुं याल्युं 'तुं, प्रत, सौने प्रत देवा माँडे. सत्तामां आवे अेटले तो, ओहोहो ! सो, अे तो अईंया आनेवाला था ने गुजरी गया अे, वो कहे ने पडिमा मेरेको दिया था, पण मेरी पास आँ नईं. क्योंकि पडिमा तो किसको कहे प्रभु ? अे रागसे त्तिन्न होकर आत्माका अेक समयमें अनुभव हो, अने पीछे स्वरूपकी स्थिरताका अंश बढ जाये स्वरूपका आश्रयकी स्थिरताका अंश बढ जाय उसको पडिमाका विकल्प आता है, उसको व्यवहार कहेनेमें आता है. आहाहाहा ! समजमें आया ?

और जिसको स्थिरता इससे भी बढ जाये उसको महाप्रतका विकल्प आता है अे भी दुःखरूप ने राग है. आहाहाहा ! अरे आंही तो अत्यारे अेकदम पडिमा लीधा, औसा लिया ने

ઐસા લિયા ને ઐસા પાંચમેંસે સાત લિયા ને સાતમેંસે અગિયાર લિયા ને, કહેતા ને, વચ્ચે કહેતો 'તો એક જણ આંહી, આંહી કહેતો 'તો એક જણો આઠ પડિમા તો હૈ મેરે પાસ પણ કોઈ ભાવ પૂછતે નહીં તો અગિયાર પડિમા લેના પડેગા. કે લોકો પૂછે તો ખરા કે મહારાજ પધારો પધારો પધારો આહાર લ્યો. આંહી આવ્યો તો એક જણો આઠ પડિમાવાળો પણ આઠ પડિમા હમ ક્ષુલ્લક નહીં, લંગોટી નહીં, ઐસા નહીં દેખે ને તો આહાર લેનેકો દેનેકો નહીં આતે, તો પડિમા લેતે હૈ તો આતે હૈ પધારો પધારો ગુરુજી પધારો એ માટે અગિયાર લેના પડેગા કહે. અરરર ! અરે રે ! પ્રભુ ! શું કરે છે ભાઈ ! બાપા પડિમા કાંઈ ઐસે આતી હૈ, એ તો સ્વરૂપકી જબ સ્થિરતા જામતી હૈ, સમ્યગ્દર્શન હુએ પીછે શાંતિકી સ્થિરતા અંશે બઢતી હૈ ઉસકો પડિમાકા વિકલ્પ આતા હૈ. આહાહાહા ! એમ ને એમ લે લે.... ?

આંહી તો જવાબ એ આયા, રાગકો ને પર્યાયકો ભી નહીં છૂતે ઐસે આત્મસ્વભાવ, આહાહાહા... ભગવાન ! અમૃત સાગરસે ભરા પ્રભુ, ધ્રુવ આત્મસ્વભાવ, અણીન્દ્રિય જ્ઞાન, અણીન્દ્રિય આનંદ, અણીન્દ્રિય પ્રભુતા, અણીન્દ્રિય સ્વચ્છતા, ઐસા આત્મસ્વભાવકે સમીપ જાને પર પર્યાયકી બુદ્ધિ છોડકર ત્રિકાળ ભગવાનકા સ્વભાવકી સમીપ જાકર, આહાહાહા... અનુભવ કરને પર, એ આત્માકા અનુભવ કરને પર બદ્ધસ્પૃષ્ટ જૂઠા હૈ. પર્યાય બર્યાય એ ત્રિકાલમેં હૈ નહીં. સમજમેં આયા ?

અનુભવ હૈ એ પર્યાય હૈ, સમ્યગ્દર્શન એ પર્યાય હૈ, પણ વો પર્યાય દ્રવ્યમેં હૈ નહીં. આહાહાહાહા ! પણ વો દ્રવ્યકા સમીપ જાકર અનુભવ કરનેપર (વૈસી) પર્યાય ઉત્પન્ન હોતી હૈ, એ પર્યાય ભી હૈ, પણ વો રાગકા સંબંધ આદિ હૈ, ઇસલીયે ઉસકો અભૂતાર્થ કહે દિયા, અને આંહી તો આપણે પહેલા આ ગયા, ચૌદમેં અર્થમેં કે આત્મા વસ્તુ જો શુદ્ધ ચૈતન્યઘન, ભાઈ એ વાત નથી બાપુ, એ શબ્દો સહેલા છે. આહાહાહા ! એ પૂર્ણાનંદનો નાથ પ્રભુ પરમાત્મસ્વરૂપે બિરાજમાન હૈ આત્મા વો ઉપર દૈષ્ટિ લગાના, આહાહાહા... એ દૈષ્ટિ હૈ તો પર્યાય, સમ્યગ્દર્શન ભી હૈ તો પર્યાય, પણ પર્યાયકી દૈષ્ટિ ધ્રુવ ઉપર લગાનેસે, સમ્યગ્દર્શન હોતા હૈ. ઐસા બોધ હૈ ભાઈ ! આહાહા ! હૈં ? (શ્રોતા:- ધ્રુવ ઉપર લગાવવી શી રીતે ?) લગાવવી કહે મોઢું ફેરવવું આમ. તે કઈ રીતે ? મોઢું ફેરવવું. ઐસા મોઢા હૈ ને કર દે ઐસા, કૈસે ફેરવવા ? પણ ફેરવી દે. ચંદુભાઈ !

એ પર્યાયકા જો લક્ષ રાગ અને પર્યાય ઉપર હૈ, તો પર્યાયકા આશ્રય ઐસા બના દે વો સમયકી પર્યાય તો પરસન્મુખ હૈ, પણ દ્રવ્યમેંસે, લક્ષ હોકર નવી પર્યાય સમ્યગ્દર્શનકી હુઈ, એ પર્યાય વો તરફ ઝૂકનેસે હુઈ ઐસા કહેનેમેં આતા હૈ. આહાહાહા ! એ સમયે દ્રવ્યમેંસે સમ્યગ્દર્શન હોતા હૈ, દ્રવ્યકે આશ્રયસે, તબ વોહી પર્યાય દ્રવ્ય સન્મુખ હુઈ એમ કહેનેમેં આતા હૈ. આહાહા ! આકરી વાતુ બહુ ભાઈ ! આ સમ્યગ્દર્શનકા અધિકાર હૈ, આ ચૌદમી ગાથા.

એ સમ્યગ્જ્ઞાનકા પીછે આયેગા, ચારિત્રકા તો પીછે કહીં, સમ્યગ્દર્શન વિના જ્ઞાનેય સચ્ચા નહીં. સમ્યગ્દર્શન વિના ચારિત્ર ફારિત્ર એ બધા બાળવ્રત ને બાળતપ હૈ. આહાહાહા ! (શ્રોતા:- ગુરુદેવ પર્યાયને બદલવી, પરસન્મુખ છે તેને સ્વસન્મુખ કરવી પર્યાયને એ કઈ રીતે ?) પર્યાયને સ્વસન્મુખ કરવી એનો અર્થ ? સ્વ સન્મુખ વો તો કહાને, જે પર્યાય પર સન્મુખ હૈ

વો તો રહે ગઈ ત્યાં (શ્રોતા:- લક્ષકો સ્વ સન્મુખ કરના) કરના. એ નવી પર્યાય ઉત્પન્ન કરકે સ્વ સન્મુખ કરના એમ કહેનેમં આતા હૈ. (શ્રોતા:- કરના વો તો મરના હૈ) નહીં. નહીં. રાગકો કરના વો મરના હૈ. સ્વ તરફ કરના વો તો જીવતર હૈ. (શ્રોતા:- સમ્યઁર્શનકી પર્યાય કરના એટલે શું ?) કરના, એ કરનાનો અર્થ એ હોતા હૈ. ત્રિકાળ સમીપ જાનેપર સમ્યઁર્શનકી પર્યાય હોતી હૈ, છતાં ઉસકા લક્ષ પર્યાય ઉપર નહીં, આવું છે પ્રભુ ! શું થાય ? અરે મારગની રીતની યે ખબર ન હોય, એ મારગમાં શી રીતે જઈ શકે ? આહા !

આંહી વો કહા, બદ્ધસ્પૃષ્ટ તરફસે દેખો તો વ્યવહાર પર્યાય હૈ, રાગ હૈ, નિમિત્ત-નિમિત્ત સંબંધ હૈ, પણ સ્વભાવકી ટીંછિસે દેખો તો એ બાત અભૂતાર્થ જૂઠા હૈ. જૂઠા એટલે ? પર્યાય નહીં હૈ એસા નહીં, પણ ગૌણ કરકે ઉસકો જૂઠા કહા હૈ આહા... અને મુખ્ય કરકે ભૂતાર્થકો સત્ય કહા હૈ. આહાહાહા ! એ તો અગિયારમી ગાથામં આયા ને ? ત્રિકાળીકો મુખ્ય કરકે નિશ્ચય કહા અને પર્યાયકો ગૌણ કરકે વ્યવહાર કહેકર અભૂતાર્થ કહા.

આમાં કેટલી વાતું પહોંચવી ? નહીંતર પર્યાય તો ઈસકી હૈ યે નિશ્ચય હૈ, ગુણ ઉસકા હૈ યે નિશ્ચય હૈ, દ્રવ્ય ઉસકા હૈ યે નિશ્ચય હૈ, સ્વ એ નિશ્ચય હૈ, પર વ્યવહાર. પણ યહાં ત્રિકાળી જ્ઞાયકકો ભૂતાર્થ કહેકર, મુખ્ય કહેકર નિશ્ચય કહા અને પર્યાય ઉસમં હૈ ઈતં ઉસકો ગૌણ કરકે, વ્યવહાર કરકે અભૂતાર્થ કહા. આહાહાહાહા... હવે આવું જ્ઞાન ન મળે ને ? આવી વાત છે બાપુ ! (શ્રોતા:- હમં તો પ્રવચનમં એ સૂના થા મહારાજ કે પર્યાયકા કરના ભી નહીં હૈ, પર્યાયકા હોના ભી નહીં એસા સૂના થા.) કરના બરના નહીં હૈ, આંહી તો પર્યાય હોતી હૈ એમ કહાને ? દ્રવ્ય ઉપર લક્ષ હોતી હૈ એમ કહા. આહાહા (શ્રોતા:- કરના નહીં હોતી હૈ.) સ્વભાવ તરફ સન્મુખ હોતે હૈ તો પર્યાય સમ્યઁર્શન હોતા હૈ. બસ, સમ્યઁર્શનકી પર્યાય ઉપર સમ્યઁર્શનકા લક્ષ નહીં. કયા કહા ? સમ્યઁર્શનકી પર્યાય ઉપર સમ્યઁર્શનકા લક્ષ નહીં, સમ્યઁર્શનકી પર્યાયકા લક્ષ ધ્રુવ ઉપર હૈ, અરે રે ! આવી વાત છે. મૂળ અત્યારે બહોત ગરબડ હો ગઈ (શ્રોતા:- બહોત ગરબડ નિકલ ગઈ.) આહાહા ! વો કહા લ્યો. એક બોલ હુઆ વો, પાંચ બોલમંસે પાંચ બોલ હૈ ને ? અબદ્ધસ્પૃષ્ટ તો અબદ્ધસ્પૃષ્ટકી એક કી વ્યાખ્યા ક્રિયા, સમજમં આયા ? દૂસરા-

“જૈસે મિટ્ટિકા ઢંકન, ઘડા, ઝારી ઈત્યાદિ પર્યાયોસે અનુભવ કરનેપર અન્યત્વ અનેરા અનેરાપણા સત્ય હૈ.” પર્યાયમં અનેરા અનેરા માટીમંસે જો ઘડા હોતા હૈ, ઝારી હોતી હૈ અનેરા અનેરા અન્ય હૈ, ‘તથાપિ સર્વતઃ અસ્ખલિત’ માટી સ્ખલિત હોકર પર્યાયમં નહીં આતી. આહાહા ! સામાન્ય માટી હૈ એ ‘સર્વપર્યાયભેદોસે કિંચિત્માત્ર ભી ભેદરૂપ નહીં હોનેસે’ સામાન્ય માટી હૈ એ પર્યાયમં સ્ખલિત (હોકર) આતી હૈ, આતી હી નહીં કભી. આહાહા ! એ ઝારી ને ઘડા ને આદિ હોતા હૈ ઉસમં માટી નહીં આતી, એ તો પર્યાય હૈ, પર્યાયમં સામાન્ય નહીં આતા. આહાહાહાહાહા ! ઝીણી વાત છે ભાઈ ! પણ એક મિટ્ટિકે સ્વભાવકે કિંચિત્ માત્ર પણ ભેદરૂપ નહીં હોનેવાલા, સર્વ પર્યાયભેદોસે ભિન્ન, એક મિટ્ટિકે સ્વભાવ, દેખો માટીકે સ્વભાવ એકરૂપ રહેના સામાન્યપણે સમીપ જાકર અનુભવ કરને પર અન્યત્વ જૂઠા હૈ, અનેરી અનેરી માટીની અવસ્થા એ જૂઠી હૈ, “ઈસીપ્રકાર” આત્મામં ઉતારેગા. (શ્રોતા:- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ).